

ICT~Haalbaarheidstoets Verwerving Burgerzakenmodules

versie 1.0
datum 9 maart 2012

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Doel van de ICT~Haalbaarheidstoets	6
1.3 Aanpak	7
1.4 Indeling rapport	7
2 Vraagstelling	8
2.1 Aanleiding	8
2.2 Vraagstelling ICT~Haalbaarheidstoets	9
2.3 Doelstelling ICT~Haalbaarheidstoets	10
3 Zes deelvragen over Verwerving Burgerzakenmodules	11
3.1 Mogelijke leveringsvormen	11
3.2 Gewenste hoeveelheid invloed van gemeenten	13
3.3 Voorwaarden om te komen tot efficiënte en effectieve ontwikkeling BZM's	14
3.4 Welke aanvullende informatie is nodig bij de uitvraag?	17
3.5 Welk deel van het aanbod mag de markt bepalen?	19
3.6 Wat is nodig om de planning van het programma te kunnen halen?	20
4 Bijlage A Deelnemers	23

Samenvatting

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Nederlandse Vereniging van Burgerzaken (NVVB) werken in het programma 'modernisering GBA' (mGBA) gezamenlijk aan het moderniseren van de registratie van persoonsgegevens tot een Basisregistratie Personen (BRP). Alle gemeenten in Nederland gaan, in het kader mGBA, over van de GBA op de BRP. De ICT-voorzieningen van de BRP bestaan uit twee onderdelen:

- Centrale voorzieningen, die door het Rijk worden gerealiseerd en beheerd;
- Burgerzakenmodules (BZM's), die de gemeenten verwerven en beheren.

KING gaat samen met het programma mGBA gemeenten ondersteunen bij de implementatie van de nieuwe BRP. De verantwoordelijkheid voor de implementatie van de voorzieningen ligt bij de gemeenten. De ambitie van KING is om gemeenten adequaat te ondersteunen zodat de implementatie soepel kan verlopen. In juni 2013 gaan de eerste gemeenten aansluiten. Uiterlijk in 2016 dienen alle gemeenten te zijn aangesloten.

Voordat de verwerving van de BZM's van start gaat, wil KING graag in dialoog met de markt.

In deze ICT~Haalbaarheidstoets staat de volgende vraag centraal:

Kan de overheid de aanbesteding van de gewenste functionaliteit zo vormgeven dat – op basis van de doelstellingen van de modernisering – in de behoefte van de gemeenten wordt voorzien? En zo ja, hoe?

De verschillende leveranciers zijn blij met de mogelijkheid te kunnen meedenken en –praten over de uitdagingen waarvoor de gemeenten en KING zich geplaatst zien. De algemene conclusie is dat het mogelijk is de gewenste functionaliteit aan te besteden. Uit de discussies die gevoerd zijn tijdens de ICT~Haalbaarheidstoets en uit de schriftelijke reacties is evenwel een aantal aandachtspunten te destilleren.

- Een substantieel deel van de informatie die beschikbaar moet zijn om een aanbidding te kunnen doen, is onvoldoende of slechts in conceptvorm beschikbaar.
- Het is nog niet duidelijk welke behoeften er op lokaal niveau zijn. De 'wat-vraag' is nog onvoldoende helder, waarmee het geven van het 'hoe-antwoord' feitelijk onmogelijk is.
- In het proces wordt momenteel vooral gefocust op de aansluiting van de BZM op de BRP en niet op de aansluiting van de BZM op de overige gemeentelijke systemen.
- Door de schijnbaar beperkte scope is het voor nieuwe toetreders heel moeilijk om een concurrerend aanbod te kunnen doen.
- De wettelijke eisen zijn nog niet definitief en richten zich sterk op het centrale deel van de voorzieningen.

De tien aanwezige leveranciers hebben in dialoog en vervolgens schriftelijk antwoord gegeven op zes vragen. De vragen en antwoorden zijn onderstaand samengevat.

- V1 Wat zijn mogelijke leveringsvormen (producten, licenties e.d.), welke voor- en nadelen kleven aan de verschillende varianten en welke voorkeur heeft de markt in welke situatie? Maak bij het beantwoorden van de vraag onderscheid in: een gezamenlijke ontwikkeling van BZM's in de vorm van open source; een diversiteit aan oplossingsrichtingen. Geef daarbij aan om welke oplossingsrichtingen het dan gaat.
- A1 Alles kan! Het staat de klant vrij te vragen wat hij wil.
Private cloud, SAAS, lokale implementaties of (privé publieke) samenwerkingsvormen behoren allemaal tot de mogelijkheden. De keuze voor open source moet gemotiveerd worden. Open standaarden kunnen bijdragen aan het voorkomen van vendor lock in. De leveranciers vragen vooral om mogelijkheden om zich te kunnen onderscheiden.
- V2 Op welke wijze kan er voor worden gezorgd dat de gemeenten een gewenste hoeveelheid invloed krijgen op functionaliteit en ontwikkeling?
- A2 Samenwerking is het sleutelwoord, samenwerking tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Door het hanteren van een iteratief proces, waarbij stakeholders in goede mate worden ingezet, kunnen gemeenten in bepaalde mate invloed krijgen op functionaliteit en kwaliteit. Dat kan door een professionele demand/ regieorganisatie op te zetten, waarbij de rol van VNG en KING voorlopig cruciaal is. Een randvoorwaarde is helderheid over BRP en de koppelvlakken.
- V3 Het programma gaat uit van een iteratieve ontwikkeling van de BRP-voorzieningen. Geef aan welke voorwaarden nodig zijn om in samenwerking met het programma tot een efficiënte en effectieve ontwikkeling van de BZM's te komen. Hoe wil de markt meedenken over de specificaties en realisatie van de koppelvlakken?
- A3 Organiseer frequente interactie met moderne middelen. Zorg daarnaast voor regelmatig fysiek contact. Creëer daarbij ruimte voor het delen van ervaringen, dat vervolgens kan bijdragen aan de verbetering van (werkende en testbare) producten, die bij voorkeur tussentijds worden opgeleverd. Werk gezamenlijk aan de specificaties.
Besef dat de markt geld moet verdienen om te kunnen bestaan. Partijen kunnen het zich niet veroorloven te investeren zonder terugverdienpotentieel.
- V4 Voor de ontwikkeling van BZM's is de nodige documentatie beschikbaar (deels in concept), zoals:
a) architectuurvoorzieningen BRP, b) uitgewerkte gegevensset met bijbehorend gegevensmodel, c) eerste concept van het Logische Ontwerp BRP, d) specificaties van de BZM's, e) uitwerking van de koppelvlakken. De werkwijze zorgt ervoor dat de uitwerkingen in driewekelijkse iteratiesessies steeds dichterbij het einddoel komen. Welke informatie is nog nodig bij de uitvraag?
- A4 Documentatie die niet definitief is, staat het doen van een aanbieding (laat staan fixed price) ernstig in de weg. Marktpartijen willen graag meewerken aan de specificaties, maar de eindverantwoordelijkheid ligt bij de overheid. De markt heeft behoefte aan duidelijkheid over de koppelvlakken.
Verder drie nieuwe onderwerpen aan de documentatie toevoegen, te weten f) prototype, g) visie op dienstverlening (beantwoordt voor elke eis in uitvraag: waartoe dient deze eis?) en h) demand/regieorganisatie (hoe besturen we de implementatie?).

- V5 De modulaire opzet van de BZM's en de iteratieve aanpak van de ontwikkeling van de BRP in ogenschouw nemend; welke onderwerpen wil de markt bij de totstandkoming van het aanbod graag zelf bepalen en behoeft qua diepgang niet of beperkt te worden uitgevraagd?
- A5 De gemeente (klant) bepaalt het wat (de functionaliteit). De leveranciers bepalen vervolgens het hoe (tools, locatie en techniek). De samenwerkingsvorm dient door de vragende partij gedictieerd te worden en is dus geen punt van onderhandeling. De risico's dienen expliciet benoemd te worden. Het bestek wordt idealiter gepubliceerd voordat het af is, zodat de markt hierop, voorafgaand aan de formele procedure, kan reageren.
- V6 Wat is er voor nodig om de aanbestedende partijen de planning van het programma mGBA te kunnen laten halen?
- A6 De markt reageert kritisch. Gegeven dat de aanbesteding nog moet starten en er vragen over scope en koppelvlakken nog moeten worden opgelost, terwijl men aanstuurt op een opdracht met fixed scope, lijkt er bijzonder weinig ruimte voor slimme en haalbare plannen, maar is een fixed date nu al een gegeven, ongeacht de startdatum.
- De implementatie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van leveranciers en gemeenten. Het opleggen van de planning enkel aan de markt is niet wenselijk; er moeten duidelijke afspraken worden gemaakt over de contouren, knock-out criteria, het planningsproces en de wijze van besluitvorming (namelijk consensus). Verder moet worden afgesproken dat er volledige transparantie is tussen de betrokken partijen.

1 Inleiding

Dit rapport is opgesteld naar aanleiding van de ICT~Haalbaarheidstoets Verwerving Burgerzaken-modules die is uitgevoerd door ICT~Office in opdracht van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING).

De bedrijven die gereageerd hebben op de openbare bekendmaking zijn door KING in overleg met ICT~Office uitgenodigd. Ook zijn enkele gemeenten alsmede het programma mGBA gevraagd om de bijeenkomst bij te wonen. Op 23 januari 2012 is daarvoor een bijeenkomst georganiseerd waarin deze leveranciers hebben gereageerd op de vragen vanuit de openbare bekendmaking. Voorafgaand aan het eindrapport is een tussenrapport opgeleverd. De aanwezige leveranciers is gevraagd om hierop in twee rondes te reageren; in eerste instantie zijn aanvullingen en reacties gevraagd. Na het verwerken van deze reacties is nog eenmaal ter verificatie rondgestuurd. Aan de hand van de opmerkingen is deze eindrapportage gemaakt.

1.1 Aanleiding

Het ministerie van Economische Zaken en ICT~Office hebben het initiatief genomen tot het programma 'Verbetering samenwerking Rijksoverheid en de ICT-sector'.

Het uitvoeren van ICT~Haalbaarheidstoetsen is een van de onderdelen van dit programma. Deze toetsen worden al gedurende enkele jaren met succes in Engeland uitgevoerd door Intellect, brancheorganisatie van de IT-industrie. Inmiddels zijn zo'n 100 toetsen uitgevoerd. Mede vanwege dit succes is besloten om dit ook voor de Nederlandse Rijksoverheid te gaan doen. De eerste ICT~Haalbaarheidstoets is uitgevoerd in april 2007.

1.2 Doel van de ICT~Haalbaarheidstoets

De ICT~Haalbaarheidstoets is een product van ICT~Office en heeft als doel de kwaliteit van ICT-projecten bij overheidsorganisaties te verbeteren. De toets levert een advies op, dat in een vroegtijdig stadium aangeeft of het gewenste ICT-project tot een succes kan leiden en hoe de kans op succes vergroot kan worden.

De ICT~Haalbaarheidstoets houdt in dat overheden concepten/ideeën of anderzijds ICT-gerelateerde vraagstukken kunnen voorleggen aan ICT~Office. Op basis van een concrete korte uitwerking en een aantal goed voorbereide vragen levert ICT~Office een neutraal (d.w.z. leveranciersonafhankelijk) advies (de "toets").

1.3 Aanpak

Het concept ICT~Haalbaarheidstoets kent de volgende stappen:

- De overheid legt een kort omschreven vraag aan ICT~Office voor;
- ICT~Office brengt een aantal door de vragende overheidsinstantie geselecteerde ICT-bedrijven bijeen om commentaar te leveren op de haalbaarheid van het idee/concept. Een lijst met deelnemers is opgenomen in de bijlage;
- ICT~Office organiseert een workshop waarin de deelnemende partijen (leveranciers) en de vragende partijen (VNG en KING) een dialoog aangaan over de vraagstelling. ICT~Office verwerkt de input vanuit de markt tot een geanonimiseerde conceptrapportage;
- Na de workshop is de conceptrapportage aan de betrokkenen voorgelegd voor nader schriftelijk commentaar. Waar mogelijk heeft ICT~Office de aanvullingen van de workshop-deelnemers verwerkt. Daarna is het rapport over de toets aangeboden aan de vragende partijen VNG en KING.

1.4 Indeling rapport

In hoofdstuk 2 gaan wij in op de achtergrond van de vraagstelling.

In hoofdstuk 3 behandelen wij zes deelvragen over de verwerving van Burgerzakenmodules en de antwoorden en reacties van delen van de markt.

In de bijlage staan de deelnemers aan de workshop genoemd.

*Voor meer informatie of vragen inzake dit rapport kunt u contact zoeken met ICT~Office:
Evert Janssen, tel 0348 – 49 38 45 of via e-mail: evert.janssen@ictoffice.nl*

2 Vraagstelling

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Nederlandse Vereniging van Burgerzaken (NVVB) werken in het programma 'modernisering GBA' (mGBA) gezamenlijk aan het moderniseren van de registratie van persoonsgegevens tot een Basisregistratie Personen (BRP). De BRP vervangt de huidige, decentrale gemeentelijke basisadministratie (GBA). Om deze reden hebben de gemeenten in Nederland, vertegenwoordigd door de VNG, KING opdracht gegeven hen te ondersteunen bij de implementatie van de BRP.

De VNG en KING hebben een aantal vragen geformuleerd die zij willen voorleggen aan de markt. In dit hoofdstuk zijn deze vragen en een korte schets van de achtergrond uitgewerkt.

2.1 Aanleiding

Alle gemeenten in Nederland gaan, in het kader van het programma modernisering gemeentelijke basisadministratie, over van de GBA op de Basisregistratie Personen. De BRP maakt deel uit van het nationale stelsel van basisregistraties en bevat persoonsgegevens over alle ingezetenen en 'niet-ingezetenen' (personen, die niet in ons land wonen – of hier slechts kort verblijven – maar wel een relatie hebben met de overheid) van Nederland. Het doel van de BRP is om kwalitatief hoogwaardige en actuele persoonsgegevens beschikbaar te stellen aan overheidsorganisaties en andere bevoegde instellingen en personen.

De ICT-voorzieningen van de BRP bestaan uit twee onderdelen:

- Centrale voorzieningen, die door het Rijk worden gerealiseerd en beheerd;
- Burgerzakenmodules (BZM's), die de gemeenten verwerven en beheren.

De te realiseren BRP is gebaseerd op de volgende belangrijke doelstellingen:

- Persoonsgegevens moeten meteen beschikbaar zijn;
- Wijzigingen in de BRP dienen direct te worden verwerkt;
- ICT-systemen moeten sneller en goedkoper kunnen worden aangepast;
- Plaats-onafhankelijke dienstverlening en gemeentelijke samenwerkingsverbanden dienen door de BRP te worden ondersteund;
- De systemen moeten beter op bestaande en nog te ontwikkelen e-overheidsvoorzieningen kunnen worden aangesloten.

De gemeenten in Nederland, vertegenwoordigd door de VNG, hebben KING opdracht gegeven hen te ondersteunen bij de implementatie van de BRP.

KING heeft daartoe een projectteam Implementatie BRP samengesteld dat de gemeenten ondersteunt bij de aanbesteding. KING streeft ernaar de vraagstelling zo te maken, dat de kans op een succesvolle aanbesteding zo groot mogelijk is. Daarom wil het team een ICT~Haalbaarheidstoets uitvoeren en hiervoor de dialoog aangaan met bedrijven die kennis en ruime ervaring hebben op het gebied van realisatie en beheer van functionaliteiten die burgerzakenprocessen bij gemeenten ondersteunen (of die deze ambitie hebben).

Het doel van de ICT~Haalbaarheidstoets Verwerving Burgerzakenmodules is om de vraagformulering vanuit de overheid aangaande de aanbesteding scherp te krijgen. Hiermee kan getoetst worden of het Programma van Eisen en de overige aanbestedingsdocumenten realistisch zijn en voldoen aan alle eisen. Het doel is hiermee de juiste kwaliteit te kunnen waarborgen.

2.2 Vraagstelling ICT~Haalbaarheidstoets

KING gaat samen met het programma mGBA gemeenten ondersteunen bij de implementatie van de nieuwe BRP. De verantwoordelijkheid voor de implementatie van de voorzieningen ligt bij de gemeenten. De ambitie van KING is om gemeenten adequaat te ondersteunen zodat de implementatie soepel kan verlopen. In juni 2013 gaan de eerste gemeenten aansluiten. Uiterlijk in 2016 dienen alle gemeenten te zijn aangesloten.

Samengevat stellen VNG en KING de volgende vraag aan de markt:

Kan de overheid de aanbesteding van de gewenste functionaliteit zo vormgeven dat – op basis van de doelstellingen van de modernisering – in de behoefte van de gemeenten wordt voorzien? En zo ja, hoe?

De algemene vraag valt uiteen in zes deelvragen:

1. Wat zijn mogelijke leveringsvormen (producten, licenties e.d.), welke voor- en nadelen kleven aan de verschillende varianten en welke voorkeur heeft de markt in welke situatie? Maak bij het beantwoorden van de vraag onderscheid in:
 - a) een gezamenlijke ontwikkeling van BZM's in de vorm van open source;
 - b) een diversiteit aan oplossingsrichtingen. Geef daarbij aan om welke oplossingsrichtingen het dan gaat.
2. Op welke wijze kan ervoor worden gezorgd dat de gemeenten een gewenste hoeveelheid invloed krijgen op functionaliteit en ontwikkeling?
3. Het programma gaat uit van een iteratieve ontwikkeling van de BRP-voorzieningen. Geef aan welke voorwaarden nodig zijn om in samenwerking met het programma tot een efficiënte en effectieve ontwikkeling van de BZM's te komen. Hoe wil de markt meedenken over de specificaties en realisatie van de koppelvlakken?

4. Voor de ontwikkeling van BZM's is de nodige documentatie beschikbaar (deels in concept), zoals:
 - a) architectuurvoorzieningen BRP
 - b) uitgewerkte gegevensset met bijbehorend gegevensmodel
 - c) eerste concept van het Logische Ontwerp BRP
 - d) specificaties van de BZM's
 - e) uitwerking van de koppelvlakkenDe werkwijze zorgt ervoor dat de uitwerkingen in driewekelijkse iteratiesessies steeds dichterbij het einddoel komen. Welke informatie is nog nodig bij de uitvraag?
5. De modulaire opzet van de BZM's en de iteratieve aanpak van de ontwikkeling van de BRP in ogenschouw nemend; welke onderwerpen wil de markt bij de totstandkoming van het aanbod graag zelf bepalen en wat heeft qua diepgang niet of beperkt te worden uitgevraagd?
6. Wat is er voor nodig om de aanbestedende partijen de planning van het programma mGBA te kunnen laten halen?

2.3 Doelstelling ICT~Haalbaarheidstoets

Deze ICT~Haalbaarheidstoets moet leiden tot antwoorden op bovenstaande vragen. De antwoorden op de vragen zijn input voor de verwerving van Burgerzakenmodules.

In hoofdstuk 3 zijn de vragen en de bijbehorende antwoorden uitgewerkt.

3 Zes deelvragen over Verwerving Burgerzakenmodules

De antwoorden in hoofdstuk 3 zijn tot stand gekomen door de resultaten van de workshop te verrijken met input die de marktpartijen schriftelijk hebben aangeleverd.

3.1 Mogelijke leveringsvormen

De eerste **vraag** luidt als volgt:

Wat zijn mogelijke leveringsvormen (producten, licenties e.d.), welke voor- en nadelen kleven aan de verschillende varianten en welke voorkeur heeft de markt in welke situatie? Maak bij het beantwoorden van de vraag onderscheid in: een gezamenlijke ontwikkeling van BZM's in de vorm van open source; een diversiteit aan oplossingsrichtingen. Geef daarbij aan om welke oplossingsrichtingen het dan gaat.

Een korte **toelichting**: bewust is gekozen voor een open vraag, maar wel met in gedachten mogelijke antwoorden (bv. open source, bestaande zaaksystemen, etc.).

Het samengevatte **antwoord** van de markt is:

*Alles kan! Het staat de klant vrij te vragen wat hij wil.
Private cloud, SAAS, lokale implementaties of (privé publieke) samenwerkingsvormen behoren allemaal tot de mogelijkheden. De keuze voor open source moet gemotiveerd worden. Open standaarden kunnen bijdragen aan het voorkomen van vendor lock in. De leveranciers vragen vooral om mogelijkheden om zich te kunnen onderscheiden.*

Toelichting:

De overheid zou de vragen in een aanbesteding zo moeten formuleren dat leveranciers kunnen ingaan op wat de overheid wil bereiken en kunnen antwoorden door hun expertise in te zetten. Er zou dus een leveringsmodel gerealiseerd moeten worden waarbij:

1. er geen discussie ontstaat over de IPR;
2. gemeenten niet bevreesd hoeven te zijn voor een ongewenste "lock-in";
3. gemeenten en eventuele samenwerkingsverbanden profiteren van de schaalvoordelen die het gevolg zijn van "economies of scale";
4. uitbreiding van functionaliteit mogelijk is op basis van open standaarden.

Concrete voorbeelden van leveringsvormen zijn:

- Aanschaffen standaard-applicatie, en inrichten volgens actuele eisen en wensen van gemeente(s), die daarbij in groepen/groepjes/alleen optreden.

Een optie zou zijn om een (Landelijke) prijs-per-burger te bedingen voor de licenties in een aanbesteding, maar de inrichting over te laten aan afnemers.

- Voordeel: dit ondersteunt gemeentelijke diversiteit en geeft de mogelijkheid om strak te sturen op het ontwikkel/inrichtingsproces, terwijl een gunstige prijs landelijk bedongen kan worden en als eerlijk wordt ervaren door alle gemeentes (want prijs per burger).
- Nadeel: risico van leveranciersafhankelijkheid, inrichtingskosten worden door gemeentes gedragen.
- Marktpartijen vragen om een cloud-aanbod te doen, inrichten volgens actuele eisen en wensen van gemeente(s), die daarbij in groepen/groepjes/alleen optreden.
 - Voordeel: dit legt de investering voor de BZM helemaal bij de markt. Deelnemers nemen een abonnement, en zijn direct aangesloten. Wanneer er meerdere cloud-aanbieders zijn, is er geen sprake meer van leveranciersafhankelijkheid.
 - Nadeel: hoe prikkel je de markt om deze investering voor eigen rekening te nemen?
- Publiek-Private Samenwerking (PPS)
 - Voordeel: de investering en alle risico's worden door de PPS gedragen. Deelnemers ervaren dit als een shared-service-center aanbod (voorbeeld: City Council Liverpool).
 - Nadeel: dit vergt een lange-termijn verbintenis.

De markt adviseert VNG/KING aan leveranciers duidelijk te maken waarom zo gehecht wordt aan een business- of leveringsmodel op basis van Open Source en welk idee daaraan ten grondslag ligt. Binnen de overheid geldt dat open-source software de voorkeur heeft boven gesloten source software, als beide soorten software verder aan dezelfde eisen voldoen.

Het gebruik van open-source software kan voordelen bieden voor de afnemers. Er bestaat in theorie namelijk geen vendor lock in, omdat het collectief eigenaar zou zijn van de software, maar in de praktijk is dit lang niet altijd eenvoudig. Commerciële bedrijven die op basis van open source zouden willen ontwikkelen moeten de investering uit een eenmalige verkoop zien terug te verdienen. Een aantal marktpartijen betwijfelt de haalbaarheid van een dergelijk model, tenzij de centrale overheid de aanschaf namens alle gemeenten gaat doen. Een nadeel van open source is tevens dat deelnemers een grote stem hebben in het geheel, hetgeen kan leiden tot het ontstaan van verschillende versies.

Om het aansluiten van applicaties eenvoudig te maken en houden lijkt het verstandig dit af te dwingen door het gebruik van Open Standaarden.

De markt vraagt ruimte voor concurrentie op onderscheidend vermogen. Die aspecten waar geen onderscheid in het aanbod mogelijk is, zouden deel moeten uitmaken van het basisaanbod. Maar de elementen (zoals functionaliteit) die hier buiten vallen, die zijn spannend, daarop kunnen leveranciers zich onderscheiden.

Ook is het verzoek van leveranciers om expliciet te maken op basis van welke criteria uiteindelijk zal worden gekozen. Vervelend om alleen op basis van de prijs te worden uitgesloten. Ruimte houden voor divers aanbod is de oproep.

KING moet aan gemeenten uitleggen dat er ook nog zaken geregeld moeten worden die niet alleen de BRP raken, anders moeten leveranciers zaken verkopen die nog niet verplicht/uitgedacht zijn. Het zou, met andere woorden, mogelijk moeten zijn om meer functionaliteit aan te bieden dan enkel de verplichte BZM-functionaliteit. Hierdoor kunnen ook marktpartijen die aanvullende (nuttige) functionaliteit aanbieden, een kans maken, doordat de gemeenten deze extra functionaliteit waarderen en bereid zijn daarvoor te betalen.

De uiteindelijke keus voor BRP-voorzieningen ligt bij het programma. Het programma heeft de markt nodig om te kunnen komen tot goed afgewogen beslissingen. De markt benadrukt daarbij aandacht voor de koppelvlakken en aandacht voor het gegeven dat het aanbod moet passen in de systemen van gemeenten. Aangehaakte (niet verplichte) gegevens maken geen onderdeel uit van de vraag, omdat iedere gemeente hier anders mee omgaat.

Ten slotte is de behoefte aan één duidelijke opdrachtgever geuit; maar is dat realistisch als meerdere gemeenten betrokken zijn?

3.2 Gewenste hoeveelheid invloed van gemeenten

De tweede **vraag** luidt als volgt:

Op welke wijze kan er voor worden gezorgd dat de gemeenten een gewenste hoeveelheid invloed krijgen op functionaliteit en ontwikkeling?

Een korte **toelichting**:

de ervaring leert dat na levering zich wijzigingen kunnen voordoen, bijvoorbeeld als gevolg van wetswijzigingen. Daarom uit het programma de wens dat de markt samen met gemeenten werkt aan het zo goed mogelijk verwerken van die wijzigingen.

Het samengevatte **antwoord** van de markt is:

Samenwerking is het sleutelwoord, samenwerking tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Door het hanteren van een iteratief proces, waarbij stakeholders in goede mate worden ingezet, kunnen gemeenten in bepaalde mate invloed krijgen op functionaliteit en kwaliteit. Dat kan door een professionele demand/ regieorganisatie op te zetten, waarbij de rol van VNG en KING voorlopig cruciaal is. Een randvoorwaarde is helderheid over BRP en de koppelvlakken.

Toelichting:

Een kernwoord is *samenwerking*.

Samenwerken betekent dat de betrokkenen samen verantwoordelijkheid en risico nemen.

De gemeenten dienen (eind)gebruikers ter beschikking te stellen, die het onderhavige proces door-en-door kennen. Deze eindgebruikers vertegenwoordigen de gemeente en mogen en durven knopen door te hakken. De gepubliceerde specificaties kunnen gezien worden als grootste “gemene deler”. In deze context is het daarom inderdaad van het grootste belang dat de uiteindelijke gebruiker binnen een gemeente invloed kan uitoefenen op het proces dat, en daarmee op de software, die geïmplementeerd gaat worden.

Het is voor leveranciers en gemeenten van het grootste belang dat gewerkt wordt op basis van *stabiele architectuur-uitgangspunten* en er dient daarbij vanuit gegaan te worden dat daarbinnen flexibiliteit bespreekbaar is. Dit vraagt dat opdrachtgever (lokaal en rijks) en opdrachtnemer volwassen en vol vertrouwen met elkaar samenwerken.

In het kader van een constante afweging tussen specialisatie en standaardisatie is het van het grootste belang dat de standaardisatie, die door het in gebruik nemen van de BRP wordt beoogd, ondersteund wordt door op gemeenteniveau werkende software die recht doet aan specialistische en inrichtingswensen van gemeenten.

Een dergelijke doelstelling vereist niet alleen een adaptief product (standaard maar eenvoudig configureerbaar pakket of iteratief te ontwikkelen maatwerk) het vereist ook een proces en samenwerkingsmodel waarbij het programma mGBA, gemeente en leverancier in staat zijn op basis van de bestaande specificaties ruimte in te bouwen voor aanvullende en (nog) regelmatig wijzigende wensen en inzichten. Flexibiliteit van de gebruikte technologie en van de te definiëren samenwerkingsvorm dient uitgangspunt te zijn, zonder dat dit resulteert in vrijblijvendheid en onbeheersbaarheid.

VNG en KING worden gezien als regiehouder op het geheel. Deze rol is essentieel voor het behalen van de gestelde doelen. Een dekkende definitie vanuit BRP voor de koppelvlakken is nog geen allesomvattend verhaal. BRP gaat namelijk niet over gemeentelijke systemen gericht op niet-BRP gegevens.

Een deel van de discussie richtte zich op de vraag of het voorzien in de *binnengemeentelijke behoefte* van gemeenten onderdeel uit zou maken van het uit te vragen systeem. Vanuit de documentatie lijkt de vraag zich te beperken tot het ontsluiten van de functionaliteit van de BRP, maar vanuit de praktijk van de gemeenten is deze vraag veel breder.

3.3 Voorwaarden om te komen tot efficiënte en effectieve ontwikkeling BZM's

De derde **vraag** luidt als volgt:

Het programma gaat uit van een iteratieve ontwikkeling van de BRP-voorzieningen. Geef aan welke voorwaarden nodig zijn om in samenwerking met het programma tot een efficiënte en effectieve ontwikkeling van de BZM's te komen. Hoe wil de markt meedenken over de specificaties en realisatie van de koppelvlakken?

Een korte **toelichting**:

op 21 juni 2012 vindt een BRP-review plaats. Wat dient het programma daarbij in gedachten te houden?

Het samengevatte **antwoord** van de markt is:

Organiseer frequente interactie met moderne middelen. Zorg daarnaast voor regelmatig fysiek contact. Creëer daarbij ruimte voor het delen van ervaringen, dat vervolgens kan bijdragen aan de verbetering van (werkende en testbare) producten, die bij voorkeur tussentijds worden opgeleverd. Werk gezamenlijk aan de specificaties. Besef dat de markt geld moet verdienen om te kunnen bestaan. Partijen kunnen het zich niet veroorloven te investeren zonder terugverdienpotentieel.

Toelichting:

Ontwikkelen in een iteratieve vorm is op zich een prima methode, maar herbergt ook een risico. Dat wat in een iteratief proces wordt opgeleverd, levert elke keer een stapje op, maar nooit in één keer een compleet verhaal. Alle deelnemende partijen moeten zich hiervan bewust zijn. Gedane investeringen zullen soms moeten worden teruggedraaid.

Belangrijk is de notie dat het verbeterproces van het programma ten goede moet komen aan alle gemeenten.

Het startpunt tussen overheid en markt is een globaal voorstel dat voor alle partijen bespreekbaar is. Vervolgens is het zaak om dit voorstel samen met de leveranciers uit te werken. In deze uitwerking moet de gewenste voortgang worden beschreven met aandacht voor koppelvlakken (traject met programma mGBA) en modules (traject met gemeenten). Organiseer meerdere sessies met leveranciers en maak daarbij afspraken over de wijze van interactie. Denk daarbij aan opgedane ervaringen, zorg voor een open gesprek en sta leveranciers toe eigen tooling te gebruiken.

Vanzelfsprekend dient het programma te zorgen voor voldoende testvoorzieningen, onder meer van het definitieve bericht (bijvoorbeeld als Web Server Definition Language (WSDL) specificatie) in combinatie met een bruikbare vorm van de BRP functie.

Partijen zouden elkaar frequent moeten spreken. (Dagelijks? Driewekelijks?) Vanuit de ambitie om iteratief te werk te gaan, is regelmatig contact en overleg essentieel. Daarmee kunnen zaken snel geconcretiseerd worden. Het testplatform van KING kan bijdragen aan dit proces. Het is dan ook niet de bedoeling dat in een keer één compleet verhaal wordt opgeleverd, maar gaandeweg vorm wordt gegeven aan de meest optimale vorm.

De markt ondersteunt het principe van samenwerking. Leveranciers willen wel hun eigen applicaties kunnen inbrengen, als maar geborgd is dat gebruik gemaakt wordt van dezelfde koppelvlakken. Verder is de kanttekening geplaatst dat er voor deelnemende leveranciers ook ruimte moet zijn voor andere samenwerkings- of ontwikkelvormen (bijvoorbeeld de waterval-aanpak). Door dit onder voorwaarden toe te staan, worden op voorhand geen partijen uitgesloten. De voorwaarde is

natuurlijk dat deze partijen participeren in de samenwerking en de uitkomsten van de iteratieslagen als gegeven beschouwen.

Een deel van de markt adviseert VNG/KING om niet te vragen na de aanbesteding mee te denken over de specificaties van de koppelvlakken die essentieel zijn voor het kunnen doen van een aanbod in het kader van diezelfde aanbesteding. Het vragen dit onbetaald te doen voor de aanbesteding, zonder zicht op het terug verdienen van de investering gaat voorbij aan de aard van leveranciers die werken in een commerciële context. Dit deel adviseert VNG/KING er zorg voor te dragen dat opdrachtgever en –nemer de specificaties van de koppelvlakken voorafgaande aan de aanbesteding helder te hebben, daarbij is het zeker ook zeer verstandig een zekere mate van flexibiliteit in te bouwen.

Ideale situatie

Om tot een efficiënte en effectieve ontwikkeling van koppelvlakken te komen, is volgens een aantal leveranciers een aantal uitgangspunten van belang:

- 1) Het programma dient per direct een specificatie van minimaal 1 koppelvlak ter beschikking te stellen opdat leveranciers zich een oordeel kunnen vormen over bouwbaarheid en complexiteit van de te realiseren interfaces;
- 2) Het programma dient vooraf een planning en volgorde aan te geven met betrekking tot de ontwikkeling van de verschillende interfaces die aansluiten op de gepubliceerde specificaties van alle Use-cases. Ook de leverancier dient een gedegen en inhoudelijke afweging te kunnen maken van een efficiënte en risicobeperkende aanpak, daarin is de volgorde van de koppelvlakken zeer belangrijk. Het programma dient per direct met een planning/volgorde te komen per Use-case flow;
- 3) Bovendien zijn de architectuuruitgangspunten van de interfaces noodzakelijk en dienen deze met de leveranciers te worden afgestemd, geverifieerd en getoetst op hun haalbaarheid. Daarna dienen deze uitgangspunten bewaakt te worden in het programma. De drie-wekelijkse bijeenkomsten dienen bij te dragen aan deze per direct bekend gemaakte planning en volgorde. Het te laat vaststellen van deze uitgangspunten leidt tot een complexere implementatie aan de kant van alle leveranciers, omdat zij onverwachte zaken alsnog moeten oplossen.

Reacties van het programma

Hoewel de diversiteit onder gemeenten groot is, is de focus in de eerste fase van aansluiting op de koplopergemeenten. KING is voornemens om deze focus op termijn los te laten, omdat anders het risico bestaat dat de oplossing niet meer generiek is. Wel zal er rekening worden gehouden met standaarden (StUF is hierbij een verplichting), want die zijn relevant bij de positionering van BZM binnen de gemeentelijke architectuur.

3.4 Welke aanvullende informatie is nodig bij de uitvraag?

De vierde **vraag** luidt als volgt:

Voor de ontwikkeling van BZM's is de nodige documentatie beschikbaar (deels in concept), zoals:

- a) architectuurvoorzieningen BRP,*
- b) uitgewerkte gegevensset met bijbehorend gegevensmodel,*
- c) eerste concept van het Logische Ontwerp BRP,*
- d) specificaties van de BZM's,*
- e) uitwerking van de koppelvlakken.*

De werkwijze zorgt ervoor dat de uitwerkingen in driewekelijkse iteratiesessies steeds dichterbij het einddoel komen. Welke informatie is nog nodig bij de uitvraag?

Een korte **toelichting**:

Wat mist de markt aan vooral documentatie om te kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van BZM's tijdens de iteratieve sessies? Welke aspecten moeten nog vastgesteld en/of gecommuniceerd worden?

Het samengevatte **antwoord** van de markt is:

Documentatie die niet definitief is, staat het doen van een aanbieding (laat staan fixed price) ernstig in de weg. Marktpartijen willen graag meewerken aan de specificaties, maar de eindverantwoordelijkheid ligt bij de overheid. De markt heeft behoefte aan duidelijkheid over de koppelvlakken.

Verder drie nieuwe onderwerpen aan de documentatie toevoegen, te weten f) prototype, g) visie op dienstverlening (beantwoordt voor elke eis in uitvraag: waartoe dient deze eis?) en h) demand/regieorganisatie (hoe besturen we de implementatie?).

Toelichting:

De specificaties van de koppelvlakken is zeer belangrijk bij de realisatie van de BZM's. Leveranciers delen de mening van het programma mGBA en de aanwezige gemeenten dat het project BRP van mGBA geheel en al verantwoordelijk is voor een specificatie van de functie van de koppelvlakken, in overeenstemming met de wet. De leveranciers kunnen een rol spelen bij de specifieke technische invulling van die functionele koppelvlakken.

Algemeen

Een groot deel van de documentatie is nog niet definitief beschikbaar. Het is voor de markt moeilijk om aanbiedingen te gaan doen op basis van concept-documentatie. Afgezien van de haalbaarheid van het opleveren van documentatie, is het ook zeer de vraag of voor alles vooraf documentatie nodig is. Leveranciers hebben vooral behoefte aan werkende software achter het koppelvlak en documentatie die het koppelvlak beschrijft.

Koppelvlakken

Er is overeenstemming over het gegeven dat er twee sets van koppelvlakken zijn:

- Het koppelvlak tussen de BRP en de BZM
- Het koppelvlak tussen de BZM en de processen en systemen bij de gemeenten

Alle aanwezigen delen het streven te komen tot eenduidigheid in de koppelvlakken.

De markt en het programma delen de mening dat BZK als eindverantwoordelijke vaststelt wat de koppelvlakken met de BRP zijn. Voorafgaand aan het vaststellen gaat een adviestraject waarin bepaald wordt hoe deze koppelvlakken eruit zouden moeten zien. Het bepalen van de technische invulling van de koppelvlakken is een samenwerking van het programma met de gemeenten en leveranciers. De leveranciers gaan namelijk de software ontwikkelen en implementeren; dus niet opleggen, maar ontwikkelen in gezamenlijkheid.

Bij de uitwerking van de koppelvlakken – die over informatie gaan en minder over registratie – dient geborgd te worden dat deze semantisch sluitend zijn. De betekenis van een gegeven moet daarom overal gelijk zijn; dat kan vooraf door een sluitend afsprakenstelsel of door het instellen van een autoriteit.

Gegevensset

Het uitgangspunt is dat wordt samengewerkt met alle betrokkenen. Daarvoor is het wel nodig dat eerst gespecificeerd wordt wat de betekenis van gegevens is, alvorens gebouwd wordt aan systemen. Ook dienst eerst bepaald te worden welke processen en kwaliteit van de gegevens van toepassing is, voorafgaand aan het formuleren, definiëren en realiseren van de koppelvlakken. Hierbij moet gewaakt worden voor een allesomvattend bericht; dat is niet handig. Er zal een optimum moeten worden gevonden tussen de hoeveelheid berichten en de omvang van de individuele berichten.

Ook is het advies om koppelingen met andere systemen mee te nemen in dit traject. Anders moeten er vele koppelingen op maat gemaakt worden.

Prototype

Het is de taak van het programma iets te leveren dat duidelijk zicht biedt op de gewenste en verwachte functionaliteit en de wijze waarop deze aansluit op bestaande systemen en op de verwachtingen van eindgebruikers bij de gemeente. Een prototype is een nuttig instrument om deze gewenste functionaliteit helder te maken, dit prototype zou dan in nauwe samenwerking met gebruikers vervaardigd moeten worden. Dit hoeft overigens geen daadwerkelijk werkend exemplaar te zijn; een clickable mock up volstaat.

Overig

Ook zal nagedacht moeten worden over hoe de infrastructuur en de samenwerking, maar zeker ook de functionele scope van de BZM en burgerzakensystemen op de middellange en lange termijn na het opleveren eruit moeten zien. Oftewel wat is de stip aan de horizon? De realisatie van BZM voorziet voorlopig slechts in een basisbehoefte van de gemeenten.

Met de te realiseren oplossingen kunnen gemeenten in de toekomst ook verdere behoefte invullen. Wat men zich daar dan bij voorstelt en hoe divers dat voor verschillende gemeenten zal uitpakken is een legitieme vraag, waarop het antwoord grote impact kan hebben op de voorgestelde oplossingen. Ander aandachtspunt is die van de dienstverlening aan de burger. Hoe kan deze verbeterd worden? Dat kan consequenties hebben over binnengemeentelijke leveringen (moeten deze verdwijnen?).

3.5 Welk deel van het aanbod mag de markt bepalen?

De vijfde **vraag** luidt als volgt:

De modulaire opzet van de BZM's en de iteratieve aanpak van de ontwikkeling van de BRP in ogenschouw nemend; welke onderwerpen wil de markt bij de totstandkoming van het aanbod graag zelf bepalen en behoeft qua diepgang niet of beperkt te worden uitgevraagd?

Een korte **toelichting**:

Wat wil de markt juist niet in een programma van eisen, opdat de markt de ruimte heeft om daar zelf invulling aan te geven?

Het samengevatte **antwoord** van de markt is:

De gemeente (klant) bepaalt het wat (de functionaliteit). De leveranciers bepalen vervolgens het hoe (tools, locatie en techniek). De samenwerkingsvorm dient door de vragende partij gedicteerd te worden en is dus geen punt van onderhandeling. De risico's dienen expliciet benoemd te worden. Het bestek wordt idealiter gepubliceerd voordat het af is, zodat de markt hierop, voorafgaand aan de formele procedure, kan reageren.

Toelichting:

Benoem bij elke eis waartoe deze moet bijdragen en waarom. Wees expliciet over de samenwerking met de markt, niet door bevragen van leveranciers, maar door een besluit te nemen en te communiceren. Onderhandel over wie welke risico's voor zijn rekening neemt.

Vraag geen oplossingen, maar schets een probleem. De uitdaging voor de oplossing ligt dan bij de markt. Maak helder onderscheid tussen platformafhankelijk en -onafhankelijk. Platformafhankelijk zijn technische aspecten die voor de individuele leveranciers van belang zijn. De klant moet zich hier niet mee bemoeien, want dit maakt onderdeel uit van de hoe-vraag. De gemeenten bemoeien zich met de wat-vraag, dat is platformonafhankelijk. Geef wel enkele functionele specificaties mee. Wanneer je bij een specificatie nog kunt vragen "waarom", dan moet je een niveau dieper. Dus niet "ik wil in de cloud", maar de reden waarom je in de cloud wil.

Vraag aan de markt of ze een partner wil zijn en maak als overheid duidelijk hoe je wilt samenwerken. Dit voorkomt problemen in de offerte- en gunningsfase. Accepteer in de samenwerking risico's. Bepaal de risico's van alle partijen en onderhandel over wie welke risico's gaat dragen, maak dat transparant.

3.6 Wat is nodig om de planning van het programma te kunnen halen?

De zesde **vraag** luidt als volgt:

Wat is er voor nodig om de aanbestedende partijen de planning van het programma mGBA te kunnen laten halen?

Een korte **toelichting**:

Het programma wil samen met de markt kijken naar wat slim en haalbaar is. Denk aan deadlines. Welke aspecten verdragen strakke regie en welke zouden juist geen strakke planning moeten hebben? Hierbij dient rekening te worden gehouden met het gegeven dat de eerste gemeenten in de periode juni-oktober 2013 zullen aansluiten.

Het samengevatte **antwoord** van de markt is:

De markt reageert kritisch. Gegeven dat de aanbesteding nog moet starten en vragen over scope en koppelvlakken nog moeten worden opgelost, terwijl men aanstuurt op een opdracht met fixed scope, lijkt er bijzonder weinig ruimte voor slimme en haalbare plannen, maar is een fixed date nu al een gegeven, ongeacht de startdatum.

De implementatie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van leveranciers en gemeenten. Het opleggen van de planning enkel aan de markt is niet wenselijk; er moeten duidelijke afspraken worden gemaakt over de contouren, knock-out criteria, het planningsproces en de wijze van besluitvorming (namelijk consensus). Verder moet worden afgesproken dat er volledige transparantie is tussen de betrokken partijen.

Toelichting:

De 11 koplopergemeenten sluiten tussen juni en oktober 2013 aan. De planning is een verantwoordelijkheid van het programma. Daarbij zal samen met de verschillende partijen gekeken moeten worden naar de haalbaarheid van tussen- en eindresultaten.

De markt adviseert niet te veel inhoudelijke zaken op voorhand op papier te zetten. Het is wel verstandig om te komen tot heldere procesafspraken over de vormgeving van het implementatietraject. Geopperd is om vóór 2013 al over te gaan tot (proef)implementatie. Het is niet gewenst dat tijdens de implementatiefase onduidelijkheden ontstaan omtrent de koppelvlakken. De intentie van het implementatieproject is juist om stap voor stap te beproeven, waarbij afspraken en beschrijvingen op papier gecombineerd worden met software en goede (beproefde) omschrijvingen.

Beschrijven van de definities en het daadwerkelijk implementeren kan het beste parallel lopen. Wel moet er daarbij ruimte zijn voor gelaagdheid en situationele oplossingen.

De markt vraagt aandacht voor het gegeven dat koplopergemeenten al in 2013 aansluiten en de overige gemeenten uiterlijk 2016. Ook voor de eerste aansluiting zijn leveranciers nodig. Aan de leveranciers de opdracht om gezien de impact op infrastructuur van de gemeenten met de komst van BPR zo dicht mogelijk bij de werkelijkheid van gemeenten te blijven.

Het implementatietraject is een gezamenlijk traject dat veel politieke aandacht zal krijgen. Gestreefd wordt naar "goedkoop, efficiënt en uniform". De markt wil door samen op te trekken met de opdrachtgever (politiek) vervelende boodschappen zoals "het wordt te duur, te complex of te ingewikkeld" voorkomen en/of pareren.

Besef dat er verschillende partijen aan tafel zitten: het programma mGBA als ontwikkelaar en hoeder van de BRP, KING/VNG als ondersteunende partij, de leveranciers en de NVVB als vertegenwoordiging van de individuele gemeenten. Samen zullen deze partijen moeten waken voor ongewenste inmenging van derde partijen of scopewijzigingen.

Wees op voorhand transparant over de planning en de mogelijke risico's. Wat moet er gedaan worden en wat is nodig als een deadline niet gehaald wordt? Wees verder helder over de contouren (wetgeving), maar wees voorzichtig met standvastigheid. Dat laatste kan beperkend werken. Bij een iteratief traject hoort ook dat wordt gestreefd naar consensus. In het voortraject is voorzichtigheid geboden aangaande knock-out criteria, omdat je anders belangrijke partijen kunt uitsluiten, die anders een waardevolle bijdrage kunnen leveren.

Gemeenten moeten zorgen dat de architectuur op orde is, ook voor de additionele processen.

Voorts is een groot aantal 'standaard' projectmanagement zaken genoemd dat voorafgaand aan de aanbesteding geregeld zou moeten zijn:

- a) Er is een betrouwbare en heldere planning van opleveringen van een beperkt aantal versies van het Logisch ontwerp / gegevensmodel van de BRP;
- b) Er zijn standvastige uitgangspunten voor architectuur;
- c) Er komen geen nieuwe functionaliteiten, anders dan in overleg met leveranciers, met betrekking tot de koppelvlakken tijdens ontwikkel-, implementatie- en migratietraject van BZM's nadat LO en gegevensmodel BRP conform planning opgeleverd zijn;
- d) Er is een duidelijke procedure voor changemanagement van Logisch ontwerp en gegevensmodel BRP, alsmede van specificaties BZM's beschikbaar;
- e) Er is sprake van een gelijkwaardige positie van alle leveranciers in besluitvormingsprocessen met betrekking tot (planning van) wijzigingen;
- f) Er is duidelijkheid over hoe de BZM's moeten aansluiten op de migratievoorzieningen;
- g) Er is sprake van een tijdige, en conform planning, oplevering van koppelvlakken BRP en alsmede van de testbaarheid van deze koppelvlakken;
- h) De specificaties van BZM's zijn altijd en volledig beschikbaar op Modernodam, deze beschikbaarheid is conform een geformaliseerde wijze van configuratiemanagement van en binnen Modernodam;

- i) Er is een duidelijke en gecommuniceerde visie op de wijze van totstandkoming van de gestandaardiseerde koppelvlakken tussen de BZM en de processen en systemen bij de gemeenten. Bij voorkeur onder de vlag van KING, in samenwerking met mGBA en leveranciers/gemeenten;
- j) In het geval dat (open) standaarden van toepassing zijn, is er tevens een heldere en bijtijds gecommuniceerde, betrouwbare releaseplanning van deze standaarden beschikbaar;
- k) De binnengemeentelijke leveringen die onderdeel uitmaken van de implementatie zijn bekend;
- l) Van alle Use-cases dient duidelijk te zijn of:
 - 1) deze wettelijk verankerd zijn;
 - 2) de basis niet zozeer een wettelijke is, als wel een grootst gemene (gemeente) deler is.
- m) KING/VNG faciliteert de podia waarop leveranciers, dus ook nieuwkomers, gelijkwaardig gemeenten kunnen informeren over hun oplossing.

4 Bijlage A Deelnemers

Organisatie (op alfabet)	
Atos Origin	Ellen Wartna
Centric IT Solutions	Sandra Post
Dutch Delta Group	Marc Liebrechts
Grexx	René Schrieken
Lost Lemon B.V.	Hilko Jacobse
Ordina Nederland B.V.	Stef Joosten
OVSsoftware	Jaap van der Velde
PinkRocade Local Government	Frank van Baren
Procura B.V.	Gert Hoff
SAP Nederland B.V.	Erwin Vrolijk
Gemeente 's-Hertogenbosch	Luc Aarts
Gemeente Amsterdam	Arris Oliemans
Gemeente Edam-Volendam	Remko Rekoert
Gemeente Haarlem	Martin van der Plas
Gemeente Haarlemmermeer	Michael Pols en Jurgen Bomas
Gemeente Rotterdam	Paul van Meggelen
Gemeente Spijkenisse	Ellen van den Heuvel
Gemeente Westvoorne	René Muilenburg
NVVB	Ronald Zijlstra
VNG	Ton van der Burg
Programma mGBA	Bart-Jan Hindriks, Mark van Elswijk, Olaf Wilders, Jan Moelker
BZK	Gijs Key
KING	Bart Geerdink, Wijnand Heijnen, Eduard Renger
BZK ABD (moderatie)	Anita Wouters
BZK (verslag)	Ethem Ileri
ICT~Office	Evert Janssen